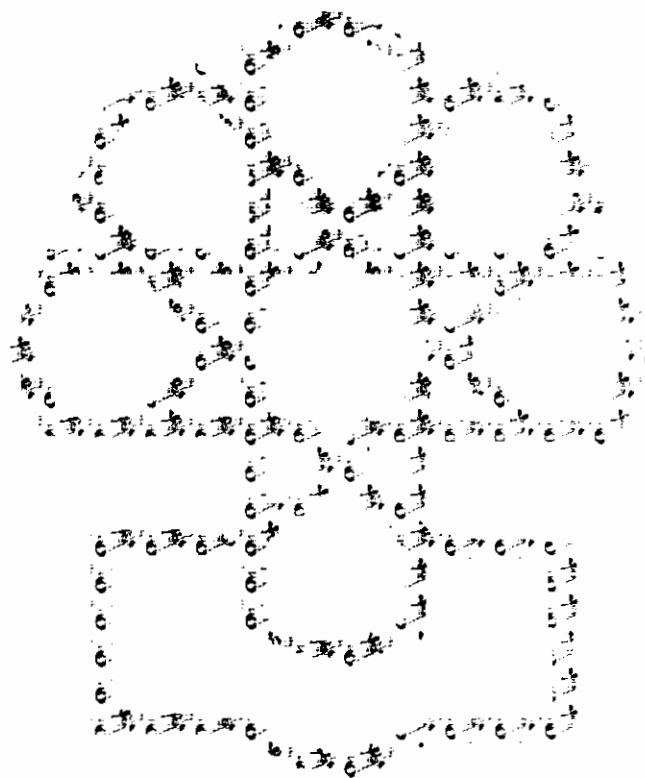

تحلیلی بر بودجه شرکت ملی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی و شرکت‌های تابعه آن

درباره لایحه بودجه ۱۳۷۹ - شماره (۲۹)

معاونت پژوهشی
اسفند ۱۳۷۸

کار: دفتر امور زیربنایی

مرکز پژوهشهای مجلس شورای اسلامی
تألیف و واحد اسناد و اطلاع‌رسانی: عباس غارایی
شماره: ۱۲۱۹۶
تاریخ: ۷۸/۱۲/۹

کد گزارش: ۱۶۰۵۳۸۶

بسمه تعالی

تحلیلی بر بودجه شرکت ملی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی و شرکت‌های تابعه آن
در لایحه بودجه سال ۱۳۷۹ شماره (۲۹)

کد گزارش: ۱۶۰۵۳۸۶

مقدمه

در گزارش شماره ۱۶۰۵۳۰۲ تحت عنوان «تحلیلی بر جداول بودجه‌ای شرکت‌های بخش نفت و گاز کشور در لایحه بودجه سال ۱۳۷۹» با برشماری ۱۰۰ ردیف بودجه‌ای و شرکت‌های دولتی بخش نفت و گاز کشور جداول خلاصه منابع و مصارف این مجموعه با استفاده از لوایح بودجه سال ۱۳۷۹ و ۱۳۷۸، استخراج و مورد ارزیابی، مقایسه و تحلیل قرار گرفت. این جداول به لحاظ اهمیت بازبینی در پیوست شماره (۱) این گزارش ارائه می‌گردد. نظر به این که مجموعه فعالیت‌های شرکت‌های دولتی بخش نفت و گاز کشور عموماً در سه شرکت اصلی:

۱- شرکت ملی نفت ایران

۲- شرکت ملی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی ایران

۳- شرکت ملی گاز ایران

و شرکت‌های تابعه آنها، انجام می‌پذیرد. در این گزارش تلاش گردیده است تا با تفکیک ۱۰۰ شرکت دولتی در ردیف بودجه‌ای بخش نفت و گاز کشور در لایحه بودجه سال ۱۳۷۹ به سه حوزه مرتبط با شرکت‌های مادر فوق‌الذکر، تصویری از وضعیت بودجه‌ای این شرکت‌ها به دست آید. اجرای این امر در مورد قانون بودجه سال ۱۳۷۸ با مشخصه‌های متمایز از لایحه بودجه سال ۱۳۷۹ و استخراج جداول منابع و مصارف برای سه شرکت مادر فوق‌الذکر در سال ۱۳۷۸، این امکان را فراهم می‌سازد تا علی‌رغم افزایش تعداد شرکت‌ها در هر یک از شرکت‌های سه‌گانه فوق، چارچوب بودجه‌ای یک دست و مناسبی جهت مقایسه ایجاد گردد.

در این گزارش به ارائه تحلیلی از جداول استخراجی خلاصه منابع و مصارف شرکت ملی پالایش و پخش ایران و شرکت‌های تابعه در لایحه بودجه ۱۳۷۹ و مقایسه آن با ارقام متناظر مستخرج از قانون بودجه سال ۱۳۷۸، پرداخته می‌شود.

بودجه شرکت ملی پالایش و پخش و شرکت‌های تابعه

در قسمت ششم لوایح بودجه سنواتی عناصر حساب‌های جاری و سرمایه‌ای شرکت‌های دولتی منعکس است. براین اساس شناسایی و استخراج ردیف‌های بودجه‌ای و شرکت‌های تابعه شرکت ملی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی ایران نشان می‌دهد که تعداد این شرکت‌ها و ردیف‌های بودجه‌ای مرتبط با این شرکت مادر بالغ بر ۱۴ مورد است که با حذف ردیف‌های صرفاً بودجه‌ای تعداد شرکت‌های تابعه و وابسته به

شرکت ملی پالایش و پخش بالغ بر ۱۲ واحد می‌گردد.

فهرست این شرکت‌ها در جدول پیوست شماره ۲ ارائه شده است. با استفاده از عناصر حساب‌های جاری و سرمایه‌ای این شرکت‌ها و شناسایی دقیق و کسر ردیف‌های بودجه‌ای که دوبار منظور شده‌اند و با بهره‌گیری از محاسبات کامپیوتری و الگوهای متعارف حسابداری، جداول خلاصه منابع و مصارف شرکت ملی پالایش و پخش شرکت‌های تابعه از متن لایحه بودجه سال ۱۳۷۹، استخراج و تنظیم گردیده است. حاصل این محاسبات در پیوست شماره ۳ منعکس می‌باشد به همین شیوه جدول منابع و مصارف شرکت ملی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی ایران و شرکت‌های تابعه براساس قانون بودجه سال ۱۳۷۸ و مبتنی بر ویژگی‌های بودجه همان سال تهیه گردیده که در پیوست شماره ۳ جهت مقایسه ارائه شده است.

تحلیلی بر بودجه تلفیقی شرکت ملی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی ایران

بررسی بودجه شرکت ملی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی ایران و شرکت‌های تابعه در دو بخش منابع و مصارف ذیلاً ارائه می‌گردد:

الف - منابع

براساس نتایج منعکس در جداول پیوست شماره ۳ جمع کل منابع این شرکت‌ها در لایحه بودجه سال ۱۳۷۹ بالغ بر ۱۶۸۰۳ میلیارد ریال است که نسبت به بودجه مصوب سال ۱۳۷۸ بالغ بر ۶۹۸۵ میلیارد ریال افزایش حدود ۲/۴ برابر (رشد ۱۴۰ درصد) را نشان می‌دهد. مهم‌ترین رقم ردیف‌های درآمدی مربوط به درآمدهای عملیاتی است که در لایحه بودجه سال ۱۳۷۹، علی‌رغم عدم تصویب و جایگزین ماده ۱۱۷ لایحه برنامه سوم در مجلس، بالغ بر ۱۴۷۱۳ میلیارد ریال می‌گردد. این رقم در مقایسه با درآمدهای عملیاتی شرکت‌های پالایش و پخش در بودجه مصوب سال ۱۳۷۸ که به میزان ۵۴۹۸ میلیارد ریال بوده است، افزایشی بیش از سه برابر را به دست می‌دهد.

در مقابل این افزایش درآمدهای عملیاتی، استفاده از بودجه عمومی دولت در ردیف اعتبارات سرمایه‌گذاری ثابت که در سال ۱۳۷۸ به میزان ۱۱۳۲ میلیارد ریال بوده است، در لایحه بودجه سال ۱۳۷۹ متناظراً به حد ۹۰ میلیارد ریال تقلیل یافته است.

توجه به حجم ارقام فوق نشانگر آن است که سیاست خارج کردن سرمایه‌گذاری‌های دولت در بخش نفت و گاز در لایحه بودجه سال ۱۳۷۹ نسبت و نقش کمی و به مراتب نازل‌تری نسبت به افزایش درآمد عملیاتی این شرکت‌ها دارد. در مورد این شرکت مابه‌التفاوت افزایش درآمدهای عملیاتی بالغ بر ۱۱,۲۱۵ میلیارد ریال و کاهش بودجه اعتبارات دولتی نسبت به سال قبل براساس این مکانیسم تنها ۱۰۴۲ میلیارد ریال می‌گردد که نسبتی حدود ۱۰/۷ برابر را به دست می‌دهد.

یادآوری این نکته شایان اهمیت بسیار است که نحوه تأمین منابع مالی از طریق بیع متقابل که شیوه غالب تأمین منابع مالی در بخش قراردادهای نفت و گاز کشور می‌باشد و در مورد طرح‌های پالایش کشور نیز مورد استفاده دارد، در جداول لایحه بودجه و از جمله جدول فوق‌الذکر منظور نشده است.

جمع کل مصارف شرکت منی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی و شرکت‌های تابعه در لایحه بودجه سال ۱۳۷۹ بالغ بر ۱۶۸۰۳ میلیارد ریال می‌باشد که نسبت به رقم استخراجی بودجه مصوب سال ۱۳۷۸ رشد بالای ۴۰ درصد را نشان می‌دهد. عناصر اصلی مصارف در مورد این شرکت را هزینه‌های جاری و هزینه‌های سرمایه‌ای و استهلاک که خود بخشی از هزینه‌های جاری است، تشکیل می‌دهند که به ترتیب و به اجمال مورد مقایسه و ارزیابی قرار می‌گیرند.

۱- هزینه‌های جاری: براساس محاسبات بودجه. هزینه‌های جاری شرکت منی پالایش و پخش در لایحه بودجه سال ۱۳۷۹ به میزان ۱۵۶۱۲ میلیارد ریال بوده که افزایش حدود ۲/۸ برابر را نسبت به رقم متناظر بودجه مصوب سال ۱۳۷۸، که بالغ بر ۵۴۸۲ میلیارد ریال بوده است نشان می‌دهد.

رقم استهلاک منظور شده در بودجه مصوب سال ۱۳۷۸ به میزان ۴۶۲ میلیارد ریال بود که در لایحه بودجه سال ۱۳۷۹، این رقم به ۷۳۸ میلیارد ریال افزایش یافته است.

با کسر هزینه‌های استهلاک از هزینه‌های جاری، رقم به دست آمده در لایحه بودجه سال ۱۳۷۹، بالغ بر ۱۴۸۷۴ میلیارد ریال می‌شود که در مقایسه با رقم متناظر در بودجه سال ۱۳۷۸ به میزان ۵۰۱۹ میلیارد ریال، رشدی معادل ۱۹۶ درصد را در هزینه‌های جاری (بدون استهلاک) نشان می‌دهد. به عبارت دیگر بخش هزینه‌های جاری شرکت‌های مادر و تابعه پالایش و پخش حدود ۳ برابر سال ۱۳۷۸ می‌گردد. ارقام فوق به خوبی نشانگر سیاست انبساطی در بخش هزینه‌های جاری نفت و گاز کشور مبتنی بر کسب درآمد حاصل از افزایش قیمت‌های حامل‌های انرژی و عدم انتقال درآمدهای حاصله از فروش به بودجه عمومی کشور (موضوع ماده حذف شده ۱۱۷ لایحه برنامه سوم توسعه) می‌باشد که در صورت تصویب این لایحه بودجه، هزینه خواهد گردید.

۲- هزینه‌های سرمایه‌ای: براساس جداول لایحه بودجه قسمت ششم، هزینه‌های سرمایه‌ای از دو بخش طرح‌های عمرانی و سایر تشکیل می‌گردد.

براساس ارقام مستخرج از قانون بودجه سال ۱۳۷۸، هزینه‌های سرمایه‌ای شرکت‌های مادر و تابعه پالایش و پخش فراورده‌های نفتی ایران در مجموع بالغ بر ۱۹۵۶ میلیارد ریال بود که ۱۱۳۲ میلیارد ریال آن تحت عنوان طرح‌های عمرانی به تفکیک طرح در پیوست شماره ۱ لایحه بودجه سال ۱۳۷۸ آمده است و رقم مربوط به سایر و دیون به میزان ۸۲۴ میلیارد ریال می‌باشد. حال آن‌که بر اساس این محاسبات در مورد هزینه‌های سرمایه‌ای شرکت منی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی و شرکت‌های تابعه مجموعه رقم فوق بالغ بر ۱۹۲۰ میلیارد ریال است که کاهش ۱/۹ درصد را نشان می‌دهد علاوه بر این شایان توجه بسیار است که از رقم فوق، رقم مربوط به طرح‌های عمرانی که اجزای آن در پیوست شماره ۱ لایحه بودجه سال ۱۳۷۹ ارائه می‌شود صفر شده و در مقابل هزینه‌های سرمایه‌ای تحت عنوان «سایر»، از رقم ۸۲۴ میلیارد ریال به ۱۹۲۰ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۷۹، افزایش یافته است. این موضوع به خوبی نشانگر آن است که در سال نخست برنامه سوم توسعه، طرح‌های عمرانی بخش پالایش و پخش کشور از برنامه‌ریزی و بودجه‌بندی تفکیکی اعلام شده مشابه سال‌های قبل برخوردار نیستند و بودجه کلان اختصاص یافته، تحت عنوان «سایر» منظور شده است.

بنابراین نظر به جایه‌جایی و حذف رقم سرمایه‌گذاری‌های دولت در بخش نفت و گاز از منابع درآمدی

حاصل از افزایش قیمت انرژی و در اختیار گرفتن آن توسط شرکت های نفت و گاز مطابق لایحه بودجه و در مغایرت با مصوبات برنامه سوم مجلس (حذف جایگزینی ماده ۱۱۷ لایحه برنامه سوم)، حتی از استحضار مجلس از مضمون برنامه ها و طرح های سرمایه ای بخش پالایش و بخش کشور به مثابه یکی از اساسی ترین ارکان تأمین انرژی کشور که همواره در بودجه های سنواتی در بخش نفت و گاز منعکس می گردید دریغ گردیده است.

براین اساس و مبتنی بر روش کنونی لایحه پیشنهادی بودجه، نظارت مجلس بر هدف گذاری، سیاست ها و خط مشی و برنامه های میان مدت، کوتاه مدت و سالیانه این بخش، امکان پذیر نخواهد بود.

۳- مالیات شرکت های پالایش و بخش: محاسبات فوق نشانگر آن است که مالیات شرکت های مادر و تابعه پالایش و بخش فرآورده های نفتی ایران در سال ۱۳۷۹، علی رغم افزایش شدید درآمدی به میزان ۱/۷ میلیارد ریال است که نسبت به ردیف مشابه در بودجه مصوب سال ۱۳۷۸، که بالغ بر ۸/۹ میلیارد ریال بود، کاهش چشمگیری را نشان می دهد.

جدول ۱- درآمدها بر حسب بخش و بند و اجزا بخش پنجم حق بیمه، کمک‌های دریافتی، درآمدهای انتقالی و متفرقه

واحد: (هزار ریال)

شماره طبقه بندی	عنوان	سال ۱۳۷۹ برآورد			سال ۱۳۷۸ مصوب			سال ۱۳۷۷ قطعی		
		عمومی	اختصاصی	جمع	عمومی	اختصاصی	جمع	عمومی	اختصاصی	جمع
۵۹۴۵۰۰	وزارت نیرو عوارض توسعه صنعت برق	-	-	-	۳,۷۴۱,۰۰۰,۰۰۰	-	۳,۷۴۱,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۵۲,۵۲۵,۰۹۷	-	۲,۰۵۲,۵۲۵,۰۹۷
۵۹۴۶۰۰	شرکت ملی نفت ایران عوارض توسعه صنعت نفت	-	-	-	۵,۷۷۰,۰۰۰,۰۰۰	-	۵,۷۷۰,۰۰۰,۰۰۰	۲,۱۱۲,۵۷۷,۰۲۶	-	۲,۱۱۲,۵۷۷,۰۲۶
۵۹۴۶۵۰	عوارض صنعت گاز	-	-	-	۱,۷۲۴,۸۰۰,۰۰۰	-	۱,۷۲۴,۸۰۰,۰۰۰	۱۹۳,۲۱۴,۲۰۰	-	۱۹۳,۲۱۴,۲۰۰
۵۹۴۷۰۰	شرکت مخابرات ایران عوارض توسعه صنعت مخابرات	-	-	-	۱,۶۲۰,۰۰۰,۰۰۰	-	۱,۶۲۰,۰۰۰,۰۰۰	۷۸۰,۷۱۷,۴۱۵	-	۷۸۰,۷۱۷,۴۱۵
۵۹۴۷۵۰	شرکت پست جمهوری اسلامی ایران عوارض توسعه صنعت پست	-	-	-	۲۵,۰۰۰,۰۰۰	-	۲۵,۰۰۰,۰۰۰	۲۱,۲۴۵,۰۰۰	-	۲۱,۲۴۵,۰۰۰
۵۹۴۸۰۰	موضوع بند ۵۸ تبصره ۵۸ قانون بودجه سال ۱۳۷۸ کل کشور	-	-	-	۳۰,۰۰۰,۰۰۰	-	۳۰,۰۰۰,۰۰۰	-	-	-
	جمع (میلیارد ریال)				۱۲,۹۱۱		۱۲,۹۱۱	۵,۱۶۰		۵,۱۶۰

واحد: لایحه بودجه سال ۱۳۷۹ صفحه قسمت سوم (الف - ۱۵۱)

جدول ۲- فهرست ردیف‌های بودجه‌ای و شرکت‌های دولتی بخش پالایش و پخش فراورده‌های نفتی

کشور در سال ۱۳۷۹

ردیف	ردیف دستگاه	عنوان دستگاه
۱	۲۲۰۱۷۰	شرکت سهامی پالایش نفت بندر عباس
۲	۲۲۰۳۵۰	شرکت سهامی پخش فراورده‌های نفتی ایران
۳	۲۲۰۳۶۰	شرکت ملی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی ایران
۴	۲۲۰۴۱۰	شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت ایران
۵	۲۹۲۴۴۰	شرکت پالایش نفت اراک
۶	۲۹۲۴۵۰	شرکت پالایش نفت کرمانشاه
۷	۲۹۲۴۶۰	شرکت پالایش نفت اصفهان
۸	۲۹۲۴۷۰	شرکت پالایش نفت لاوان
۹	۲۹۲۴۸۰	شرکت پالایش نفت تبریز
۱۰	۲۹۲۴۹۰	شرکت پالایش نفت شیراز
۱۱	۲۹۲۵۰۰	شرکت پالایش نفت تهران
۱۲	۲۹۲۵۱۰	شرکت پالایش نفت آبادان
۱۳	۲۲۰۳۶۱	شرکت ملی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی ایران - واریز به ردیف ۵۹۴۶۸۰
۱۴	۲۲۰۳۶۲	شرکت ملی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی ایران - واریز به ردیف ۵۹۴۶۹۰

جدول ۳-

خلاصه منابع و مصارف شرکت ملی پالایش و پخش ایران و شرکت های تابعه

قانون بودجه ۱۳۷۸

مصارف		منابع	
۵,۴۸۲,۲۱۷	هزینه های جاری	۵,۴۹۸,۱۶۰	درآمدهای عملیاتی
.	انتقال به درآمد عمومی	.	از محل اعتبارات جاری
۸,۹۶۱	مالیات شرکت های دولتی	۱,۱۳۲,۲۸۰	از محل اعتبارات سرمایه گذاری ثابت
.	سود سهام شامل سهم دولت و سایر سهامداران	.	تسهیلات بانکی و سایر وام های داخلی
.	سود سهام شرکت های دولتی	.	وام های خارجی
.	سود سهام سایر سهامداران	۴۱۴	استفاده از دارایی های جاری
.	باز پرداخت وام های داخلی	۳۵۴,۱۷۹	سایر دریافتی ها
.	باز پرداخت وام های خارجی		
.	بازپرداخت ودیعه و دیون و سایر پرداخت ها		
.	سایر حساب های تقسیم سود به استثنای اندوخته ها		
۱,۹۵۶,۶۷۱	هزینه های سرمایه ای		
۱,۱۳۲,۲۸۰	طرح های عمرانی		
۸۲۴,۳۹۱	سایر و دیون		
.	افزایش دارایی های جاری		
۷,۴۴۷,۸۴۹	جمع کل		
۴۶۲,۸۱۶	استهلاک - منظور شده در هزینه های جاری		
۶,۹۸۵,۰۳۳	جمع کل مصارف	۶,۹۸۵,۰۳۳	جمع کل منابع

خلاصه منابع و مصارف شرکت ملی پالایش و پخش ایران و شرکت های تابعه

لایحه بودجه ۱۳۷۹

مصارف		منابع	
۱۵,۶۱۲,۳۸۲	هزینه های جاری	۱۶,۷۱۳,۶۷۶	درآمدهای عملیاتی
.	انتقال به درآمد عمومی	.	از محل اعتبارات جاری
۱,۷۴۰	مالیات شرکت های دولتی	.	از محل اعتبارات سرمایه گذاری ثابت
.	سود سهام شامل سهم دولت و سایر سهامداران	۹۰,۰۰۰	تسهیلات بانکی و سایر وام های داخلی
.	سود سهام شرکت های دولتی	.	وام های خارجی
.	سود سهام سایر سهامداران	.	استفاده از دارایی های جاری
.	باز پرداخت وام های داخلی	.	سایر دریافتی ها
.	بازپرداخت وام های خارجی		
.	بازپرداخت ودیعه و دیون و سایر پرداخت ها		
.	سایر حساب های تقسیم سود به استثنای اندوخته ها		
۱,۹۲۰,۶۸۲	هزینه های سرمایه ای		
.	طرح های عمرانی		
۱,۹۲۰,۶۸۲	سایر و دیون		
۷,۴۴۰	افزایش دارایی های جاری		
۱۷,۵۴۲,۲۴۴	جمع کل		
۷۳۸,۵۶۸	استهلاک - منظور شده در هزینه های جاری		
۱۶,۸۰۳,۶۷۶	جمع کل مصارف	۱۶,۸۰۳,۶۷۶	جمع کل منابع